

se a képiróra, hogy miképp fessen, a szobrászra, hogy miképp faragjon, a zenészre, hogy miképp componáljon. Jól tudom én, hogy mindezeket széltiben megkisértették és kisértik, de tudom azt is, hogy eredményei több hasonlók közt a szépirodalomban az irány(*Tendenz*)-regény, a naturalismus, decadentismus, impressionismus; a képzőművészetben az «academicus» jelzőszónak csaknem gúnynévvé aljasodása; a zenészetben a Wagnerismus.

Visszatérve főtárgyunkhoz, a *normativ* elvek «ethikai jelentőségéhez», azt a meggyőződésemet kell általában nyilvánítanom, hogy a ki abban a tudományban a kötelezés, parancsolás, kényszer eszméjét emeli vezér elüvé, tudtán kívül ezeket műveli: az erkölccsant az akarát, az önkéntesség magasztos eszményvilágából a föld sarába lehúzza; az erényhóst rabszolgává, az erkölcsi érdek ösztönözte munkást robotoló jobbágygyá, a honszeretettől, nemes dicsvágytól lelkesített hadserget Xerxes ostorhajtotta népcsordájává akarja tenni, a szabad állami polgárt zsarnok-iga alá téríteni igyekezik.

És miután, a mint hiszem értekező nézetei s a magaméi közti különbséget, illetőleg ellentétet meglehetősen kitisztáztam, felhatalmazhatom, sőt kérem is a k. olvasót, hogy válaszsza a jobbakat közölök.

Brassai Sámuel.

Dante, mint politika író. Irta s a m. tud. akadémiában felolvasta Domanovszki Endre, ten. tag. Budapest 1888.

Domanovszkyt, a jó nevű bölesészettörténeti író tanulmányai oda vezették, hogy előszeretettel foglalkozzék a renaissance korszakot megelőző nagy írókkal. Egy ily tanulmánynak eredménye az a felolvasás, melyet a fönti czimben megneveztünk, mely Dante felfogását állítja elének, miként gondolkodott a divina comedia nagy költője az állami hatalom függetlenségéről, szemben az egyházi hatalommal.

Domanovszky «Dantes Allighieri de monarchia libri III codicum manuscriptorum ope emendati per C. Vitto, Vindobonae 1874» című művet tűzte fejtegetései tárgyává, melynek, szerinte, az a magva, hogy «a világi uralkodó hatalma független a pápai hatalomtól.» E fejtegetéseknek tudnivaló megvan korszzerűségök s épen az emeli ki Domanovszky értekezésének jelentőségét.
